અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

[૨૦૦૪] સપ્લી. ૩ એસ.સી.આર. ૩૦૯

ફાર્ગો ફ્રેટ લિમિટેડ

વિ.

ધ કોમોડિટીઝ એક્સચેન્જ કોર્પોરેશન અને અન્ય

૦૩ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૪

[એસ.એન. વરિઆવા અને અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિઓ]

બેંકિંગ કાયદો :

વિદેશી પેઢી પાસેથી જહાજ ભાડે રાખવું—ભાડું (ફ્રેટ) અને ડેમરેજ ચાર્જીસની ચુકવણી—કાર્ગોના બદલામાં લેટર ઓફ ક્રેડિટ—પેઢી દ્વારા

ચૂકવાયેલું ભાડું—ડેમરેજના સંબંધમાં જવાબદારી—સામાવાળા/બેંકર્સ સામે દાખલ થયેલો દાવો—હાઇકોર્ટે લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા જારી કરનાર બેંકરને નિર્દેશ આપ્યો—લવાદ—લવાદે પેઢીની તરફેણમાં તેના પરના વ્યાજ સાથે ડેમરેજ ચાર્જીસ મંજૂર કરતો એવોર્ડ આપ્યો—અમલીકરણ અરજી—હાઇકોર્ટ દ્વારા હુકમનામું કરવામાં આવ્યું—દસ્તાવેજોમાં વિસંગતતાઓ ધ્યાને આવતાં બેંકરે ચુકવણી કરી નહીં—હાઇકોર્ટને દસ્તાવેજોમાં કોઈ વિસંગતતા જણાઈ નહીં અને બેંકરને લેટર ઓફ ક્રેડિટની શરતો મુજબ ચુકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો—અપીલ પર, ઠરાવ્યું : લેટર ઓફ ક્રેડિટ વ્યવહાર એ કરારથી અલગ/સ્વતંત્ર વ્યવહાર છે—લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરનારને કરારના પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદો સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી—બેંકરને લેટર ઓફ ક્રેડિટની માન્યતા અવધિ લંબાવવા જણાવવું જોઈતું ન હતું—જોકે, જારી કરનાર બેંકર અદાલતના આદેશનું પાલન કરવા બંધાયેલ છે, ભલે તે આદેશ ગમે તેટલો ભૂલભરેલો હોય—અદાલતના આદેશનું પાલન કરવું એ અનિવાર્યપણે મૌન સંમતિ ગણાતું નથી અને જારી કરનાર બેંકરને તેની સામે દલીલ કરતાં અટકાવી શકાય નહીં—હાઇકોર્ટના આદેશને ન પડકારવામાં બેંકર બેદરકાર રહ્યો—જોકે, જારી કરનાર બેંકરે પોતે અમુક રકમ તેમજ શેર્સ ચૂકવવાની ઓફર કરી હોવાથી, અને પેઢીએ લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળ બેંકરની જવાબદારીમાંથી મુક્તિ પેટે તે ઓફર સ્વીકારવાની તૈયારી દર્શાવી હોવાથી, સૂચિત સમાધાન માન્ય રાખવામાં આવ્યું—નિર્દેશો જારી કરવામાં આવ્યા.

આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ :

કલમો ૪૬ થી ૪૯—હેઠળની કાર્યવાહી—ઠરાવ્યું : આવી કાર્યવાહીમાં ત્રીજા પક્ષકારની જવાબદારી અંગેના ગંભીર વિવાદો નક્કી કરી શકાતા નથી.

કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮; ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૪૬ :

ગાર્નિશી કાર્યવાહીની જોગવાઈઓ—ઠરાવ્યું : જ્યારે હુકમનામાના દેવાદારના નાણાં ત્રીજા પક્ષકારોના હાથમાં હોય ત્યારે લાગુ પડે છે—જોકે, એવું કહી શકાય નહીં કે જારી કરનાર બેંકર દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર નાણાં એ હુકમનામાના દેવાદારને ચૂકવવાપાત્ર નાણાં છે—દાવા સામેની જવાબદારી સ્વતંત્ર કાર્યવાહીમાં નક્કી કરી શકાય છે.

અપીલકર્તાઓ, એક વિદેશી પેઢી, તેમણે ૧લા સામાવાળાને એક જહાજ ચાર્ટર પર આપ્યું હતું. પેઢીએ ભાડું (ફ્રેટ) અને ડેમરેજ ચાર્જીસની માંગણી કરી હતી. વિદેશી પેઢીને ચુકવણી કરવા માટે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા (આરબીઆઇ) ની પરવાનગી બાકી હોવાથી, ૧લા સામાવાળાએ કાર્ગોના બદલામાં તેમને એક અફર લેટર ઓફ ક્રેડિટ આપ્યો હતો. પાછળથી, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાએ ભાડાના ચાર્જીસની રકમ અંગે પરવાનગી આપી પરંતુ ડેમરેજ ચાર્જીસ માટે આપી

નહીં, અને સદર રકમ કોર્પોરેશન દ્વારા મોકલી આપવામાં આવી હતી. ડેમરેજ ચાર્જીસ પ્રત્યે કોર્પોરેશનની જવાબદારી અંગે વિવાદ ઊભો થયો. પેઢીએ ચાર્ટર પાર્ટી કરારની શરતો અનુસાર લવાદની પ્રક્રિયા હાથ ધરી અને બાદમાં હાઇકોર્ટ સમક્ષ ૧લા અને ૨જા સામાવાળા સામે મનાઈહુકમ જારી કરવા માટે દાવો દાખલ કર્યો. એકપક્ષીય વચગાળાના આદેશ દ્વારા હાઇકોર્ટે ૩જા સામાવાળાને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપ્યો. ૩જા સામાવાળાએ સમયાંતરે લેટર ઓફ ક્રેડિટની માન્યતા અવધિ લંબાવવાનું ચાલુ રાખ્યું. જોકે, તેમણે આદેશ રદ કરવા માટે અરજી દાખલ કરી અને લેટર ઓફ ક્રેડિટના બદલામાં લીધેલી જામીનગીરી કોર્ટમાં જમા કરાવવાની પરવાનગી માંગી. હાઇકોર્ટે ૩જા સામાવાળાને બેદરકાર ગણાવ્યા કારણ કે સમય લંબાવીને અને સદર આદેશને ન પડકારીને તેમણે આદેશનું પાલન સ્વીકારી લીધું હતું અને તેથી તેઓ લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળ સતત જવાબદાર રહેશે.

દરમિયાન, લવાદે પેઢીની તરફેણમાં એવોર્ડ આપ્યો. પેઢીએ અમલીકરણ અરજી દાખલ કરી. હાઇકોર્ટે પેઢીને ડેમરેજ ચાર્જીસ મેળવવા માટે આરબીઆઈ પાસેથી જરૂરી પરવાનગી મેળવવાની મંજૂરી આપીને દાવો હુકમનામું કર્યો. પેઢીએ ચુકવણી માટે જરૂરી દસ્તાવેજો રજૂ કર્યા. જોકે, ૩જા સામાવાળાએ દસ્તાવેજોમાં વિસંગતતાઓ નોંધી અને ચુકવણી કરવાનો ઇનકાર કર્યો. હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે

દસ્તાવેજોમાં કોઈ વિસંગતતાઓ નથી અને લેટર ઓફ ક્રેડિટ મુજબ ડેમરેજ ચાર્જીસ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપ્યો. નારાજ થઈને, ૩જા સામાવાળાએ અપીલ દાખલ કરી, જેને હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હતી. તેથી વર્તમાન અપીલો દાખલ કરવામાં આવી છે.

અપીલોનો નિકાલ કરતાં, કોર્ટે ઠરાવ્યું :

૧.૧. એ સ્થાપિત કાયદો છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ વ્યવહાર એ ખાતું ખોલાવનાર (ઓપનર) અને લાભાર્થી સામાવાળા વચ્ચેના કરાર (જો કોઈ હોય તો) થી અલગ અને સ્વતંત્ર વ્યવહાર છે. લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરનાર તરીકે, ૩જા સામાવાળાને અપીલકર્તા અને ૧લા સામાવાળા વચ્ચેના વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો. ૩જી સામાવાળા બેંક સામે કોઈ આક્ષેપોની ગેરહાજરીમાં, અદાલતે તેમને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા અને/અથવા તેની સમાપ્તિ તારીખ લંબાવવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈતો ન હતો. [૩૨૦-એ-બી]

૧.૨. જારી કરનાર બેંકને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપીને, અદાલત દ્વારા જારી કરનાર બેંકને પ્રતિકૂળ અસર થવાની શક્યતા છે

કેમ કે જામીનગીરીનું મૂલ્ય ઘટી શકે છે. એવું કહી શકાય નહીં કે ૩જા સામાવાળા વચગાળાના આદેશથી બંધાયેલા ન હતા, ભલે તે આદેશ ગમે તેટલો ભૂલભરેલો હોય. આદેશને તાત્કાલિક ન પડકારીને અને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખીને, ૩જા સામાવાળાએ જો લેટર ઓફ ક્રેડિટને અનુરૂપ દસ્તાવેજો તેમની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે તો ચુકવણી કરવાનું જોખમ વહોરી લીધું હતું. તેઓ પોતાની અરજીને આગળ ન ધપાવવામાં અને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપતા આદેશોને રદ ન કરાવવામાં કે ન પડકારવામાં બેદરકાર જણાયા હતા. જોકે, અદાલતના આદેશનું પાલન કરવું એ મૌન સંમતિ સમાન નથી અને રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો વિસંગત હોવાથી તેઓને જવાબદાર બનાવી શકાય નહીં તેવી દલીલ કરતાં તેમને રોકી શકાતા નથી. [૩૨૦-સી-ડી-ઈ]

૨. પેઢી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવામાં એકમાત્ર અરજ એ હતી કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવામાં આવે. જોકે, તેમાં ૩જા સામાવાળા સામે કોઈ કથનો કે આક્ષેપો નહોતા. એકવાર લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવામાં આવ્યો તે પછી દાવો નિરર્થક બની ગયો હતો. આ દાવામાં, સુધારા વિના, વિસંગતતા સંબંધિત અપીલકર્તા અને ૩જા સામાવાળા વચ્ચેના વિવાદનો નિર્ણય કરી શકાયો ન હોત. [૩૨૦-એચ; ૩૨૧-એ]

૩.૧. અમલીકરણ અરજી એ ઇંગ્લિશ એવોર્ડના અમલ માટે હતી. આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટની કલમો ૪૬ થી ૪૯ હેઠળની કાર્યવાહીમાં, અમલીકરણ અનિવાર્યપણે એવોર્ડના પક્ષકારો વચ્ચે જ હોવું જોઈએ. આવી કાર્યવાહીમાં, ત્રીજી વ્યક્તિઓની નાણાં ચૂકવવાની જવાબદારી અંગેના ગંભીર વિવાદો નક્કી કરી શકાતા નથી. એકવાર દસ્તાવેજો વિસંગત હતા કે નહીં તે અંગે વિવાદ ઊભો થયો, એટલે અદાલતે અપીલકર્તાઓને યોગ્ય કાર્યવાહીમાં સક્ષમ અદાલત દ્વારા તે વિવાદનો નિર્ણય કરાવવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈતો હતો. [૩૨૧-બી-સી]

૩.૨. આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટના ભાગ-૨ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અદાલતોને આવી કાર્યવાહીમાં ત્રીજા પક્ષકારો સાથેના આવા વિવાદો નક્કી કરવાની મંજૂરી આપતી નથી. તે હદ સુધી, હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેંચ એવું ઠરાવવામાં સાચી હતી કે આવી કાર્યવાહીમાં આવા વિવાદનો નિર્ણય કરી શકાયો ન હોત. જોકે, સીપીસીના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૪૬ હેઠળની પ્રક્રિયાને અનુસરવા માટે આ બાબત પાછી મોકલવામાં તે ભૂલમાં હતી. સદર જોગવાઈઓ ગાર્નિશી કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત છે. તે ત્યારે લાગુ પડે છે જ્યારે હુકમનામાના દેવાદારના નાણાં ત્રીજા પક્ષકારોના હાથમાં હોય. લેટર ઓફ ક્રેડિટના કિસ્સામાં જારી કરનાર બેંકની જવાબદારી સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર જવાબદારી હોય છે. એવું કહી

શકાય નહીં કે જારી કરનાર બેંક દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર નાણાં એ હુકમનામાના દેવાદારની માલિકીના નાણાં છે. આમ, દાવો, જો કોઈ હોય તો, માત્ર સ્વતંત્ર કાર્યવાહીમાં જ નક્કી કરી શકાય છે જે અપીલકર્તાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવવી જોઈતી હતી. [૩૨૧-સી-ડી-ઈ]

૪. અપીલકર્તાઓ પોતે રૂ. ૨૮ લાખ અને ૬૩,૬૦૦ શેર્સ સ્વીકારવા તૈયાર હતા, જે ૩જા સામાવાળા દ્વારા અદાલતમાં જમા કરાવવાની ઓફર કરવામાં આવી હતી અને મુકદ્દમાનો અંત લાવવાના હેતુથી, રજિસ્ટ્રીને તારીખ ૧૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ ના આદેશ અનુસાર આ અદાલતમાં ૩જા સામાવાળા દ્વારા જમા કરાયેલી રકમમાંથી અપીલકર્તાઓને તેના પરના સંચિત વ્યાજ સાથે રૂ. ૨૮ લાખની રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. આ રીતે જમા કરાયેલી રકમની બાકીની રકમ, તેના પરના સંચિત વ્યાજ સાથે, ૩જા સામાવાળાને પરત કરવામાં આવશે. શેર્સ માટેના ટ્રાન્સફર ફોર્મ્સ ૩જા સામાવાળાના નામે હોવાથી, અપીલકર્તાઓના એડવોકેટ-ઓન-રેકોર્ડની સલાહ લઈને આ શેર્સ વેચવાનો અને તેમાંથી મળતી ઉપજ અપીલકર્તાઓને સોંપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. નિર્દેશોનું પાલન થતાં, ૩જા સામાવાળા લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળની પોતાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થશે. [૩૨૧-જી-એચ; ૩૨૨-એ-બી-સી]

સિવિલ એપેલેટ હકુમત : સિવિલ અપીલ નં. ૪૫૬-૪૫૭/૨૦૦૨.

એફએઓ (ઓએસ) નં. ૨૬૫ અને ૨૬૮/૨૦૦૦ માં દિલ્હી હાઇકોર્ટના તારીખ ૧૭.૭.૨૦૦૧ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

સી.એ. સુંદરમ, કુમારી ફ્રેશ્તે ડી. શેઠના, કુમારી અનુરાધા દત્ત અને કુમારી મંજુલા ગુપ્તા, અપીલકર્તા વતી.

જી.એલ. સંઘી, આર.કે. સંઘી, એન.એમ. શર્મા, આર.પી. સિંહ અને અરુણ વિદ્યાર્થી, સામાવાળાઓ વતી.

કોર્ટનો નીચે મુજબનો હુકમ આપવામાં આવેલ :

ન્યાયમૂર્તિ એસ.એન. વરિઆવા : આ અપીલો દિલ્હી હાઇકોર્ટના તારીખ ૧૭ જુલાઈ, ૨૦૦૧ ના હુકમ સામેની છે.

ટૂંકમાં હકીકતો નીચે મુજબ છે.

અપીલકર્તાઓ જહાજ "દેખોડા" (DEKHODA) ના માલિકો છે. તેમણે ૧લા સામાવાળાને સદર જહાજ ચાર્ટર પર આપ્યું હતું. ભાડું (ફ્રેટ) અને ડેમરેજ ચાર્જીસના સંબંધમાં અમુક રકમ લેણી અને ચૂકવવાપાત્ર થઈ હતી. આ રકમ મોકલવા (રેમિટ કરવા) માટે, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની પરવાનગી જરૂરી હતી. અપીલકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર, ૧લા સામાવાળાએ, તેમના બેંકર એટલે કે ૨જા સામાવાળા મારફતે, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની પરવાનગી માટે અરજી કરવાની હતી. દરમિયાન, પક્ષકારો સંમત થયા કે એક અફર (ઇર્રીવોકેબલ) સ્ટેન્ડબાય લેટર ઓફ ક્રેડિટ ખોલવામાં આવશે. આમ, ૧લા સામાવાળાએ અપીલકર્તાઓને ૩જા સામાવાળા દ્વારા જારી કરાયેલ અફર સ્ટેન્ડબાય લેટર ઓફ ક્રેડિટ આપ્યો હતો. અફર સ્ટેન્ડબાય લેટર ઓફ ક્રેડિટ મળ્યા પછી, અપીલકર્તાઓએ ૧લા સામાવાળાને કાર્ગોનો કબજો સોંપ્યો હતો. ભાડાની રકમના સંબંધમાં, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની પરવાનગી લેવામાં આવી હતી અને રકમ મોકલી આપવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ ૧લા સામાવાળાએ ડેમરેજ પેટે યુએસડી ૨,૬૭,૦૦૦ ની રકમની જવાબદારીના સંબંધમાં વિવાદ ઊભો કર્યો હતો.

૧લા અને/અથવા ૨જા સામાવાળા રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની પરવાનગી માટે અરજી કરતા ન હોવાથી, અપીલકર્તાએ ચાર્ટર પાર્ટી કરાર મુજબ લવાદની પ્રક્રિયા હાથ ધરી હતી. ત્યારબાદ અપીલકર્તાઓએ દિલ્હી હાઇકોર્ટમાં દાવો નં. ૧૭૪૬/૧૯૯૬ દાખલ કર્યો હતો. દાવામાં, માત્ર ૧લા સામાવાળા સામે જ આક્ષેપો હતા. ૩જા સામાવાળા દાવામાં એક પક્ષકાર હોવા છતાં, તેમની સામે કોઈ આક્ષેપો નહોતા. જોકે, દાવામાં નીચે મુજબની અરજો કરવામાં આવી હતી :

"(એ) ગ્લોબલ ટ્રસ્ટ બેંક, કલકત્તા દ્વારા જારી કરાયેલ, તારીખ ૨૦ મે, ૧૯૯૬ ના પત્ર નં. CA/FLC/૦૧૧/૯૬ ધરાવતા અફર લેટર ઓફ ક્રેડિટને તેની વર્તમાન સમાપ્તિ તારીખ—૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૬ થી આગળ, જ્યાં સુધી લવાદ ફોરમ દ્વારા હુકમનામામાં પરિણમે તેવો પક્ષકારો વચ્ચેનો વિવાદ ઉકેલાય નહીં ત્યાં સુધી જીવંત રાખવાનો પ્રતિવાદીઓને નિર્દેશ આપતો ફરજિયાત મનાઈહુકમ (મેન્ડેન્ટરી ઈન્જંક્શન) નો હુકમનામું આપવું.

(બી) પક્ષકારો વચ્ચેનો વિવાદ લવાદ ફોરમ દ્વારા હુકમનામામાં પરિણમે તે રીતે ઉકેલાય નહીં ત્યાં સુધી, ગ્લોબલ ટ્રસ્ટ બેંક, કલકત્તા દ્વારા જારી

કરાયેલ, તારીખ ૨૦ મે, ૧૯૯૬ ના પત્ર નં. CA/FLC/૦૧૧/૯૬ ધરાવતા અફર લેટર ઓફ ક્રેડિટને કાયમ માટે જીવંત રાખવાનો પ્રતિવાદીઓને નિર્દેશ આપતો કાયમી મનાઈહુકમ (પરમેનન્ટ ઈન્જંક્શન) નો હુકમનામું આપવું."

તારીખ ૨૪ જુલાઈ, ૧૯૯૬ ના રોજ અપીલકર્તાઓએ સામાવાળાઓને અફર લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપતો એકપક્ષીય વચગાળાનો આદેશ મેળવ્યો હતો. આનો અર્થ એ થયો કે જો ૧લા સામાવાળા લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા માટે કોઈ પગલાં ન ભરે, તો પણ ૩જા સામાવાળા તેને જીવંત રાખવા બંધાયેલા રહેશે. આ તબક્કે, એ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે કે ૩જા સામાવાળા માત્ર લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરનાર હતા. એ સ્થાપિત કાયદો છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ વ્યવહાર એ ખાતું ખોલાવનાર અને લાભાર્થી સામાવાળા વચ્ચેના કરાર (જો કોઈ હોય તો) થી અલગ અને સ્વતંત્ર વ્યવહાર છે. લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરનાર તરીકે, ૩જા સામાવાળાને અપીલકર્તા અને ૧લા સામાવાળા વચ્ચેના વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો. ૩જી સામાવાળા બેંક સામે કોઈ આક્ષેપોની ગેરહાજરીમાં, અદાલતે તેમને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા અને/અથવા તેની સમાપ્તિ તારીખ લંબાવવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈતો ન હતો. યોગ્ય આદેશ એ હોવો જોઈતો હતો કે ૧લા સામાવાળાને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત

રાખવા માટે જણાવવામાં આવે. અપીલકર્તાઓએ તેમના તારીખ ૨૪ જુલાઈ, ૧૯૯૬ અને ૩ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૬ ના પત્રો દ્વારા ૩જા સામાવાળાને સદર આદેશ પસાર કરવા અંગે જાણ કરી હતી.

આ તબક્કે, એ પણ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ કે એકપક્ષીય વચગાળાનો મનાઈહુકમ પસાર કરતી વખતે, અદાલતે દાવામાં સમન્સ અને આઈ.એ. પર નોટિસ જારી કરવાનો પણ નિર્દેશ આપ્યો હતો. બંનેની મુદતની તારીખ ૨૨ નવેમ્બર, ૧૯૯૬ હતી. આમ, ૨૨ નવેમ્બર, ૧૯૯૬ પહેલાં આ બાબતો સુનાવણી માટે લેવાવી જોઈતી ન હતી. જોકે, એવું જણાય છે કે તારીખ ૨૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૬ ના રોજ અદાલતે એકપક્ષીય આદેશની પુષ્ટિ કરી હતી, ભલે પરત ફરવાની તારીખ ૨૨ નવેમ્બર, ૧૯૯૬ હતી. ૨૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૬ ના રોજની આ સુનાવણી વિશે ૩જા સામાવાળાને કોઈ જાણ ન હોય તેવું જણાય છે. એકપક્ષીય આદેશની પુષ્ટિ માત્ર ૧લા સામાવાળાના વકીલને સાંભળ્યા પછી જ કરવામાં આવી હતી. આ તબક્કે પણ અદાલતે પોતાના આદેશમાં માત્ર ૧લા સામાવાળાને જ તેને જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપવા માટે સુધારો કર્યો ન હતો. ૧લા પ્રતિવાદીએ તારીખ ૨૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૬ ના આદેશ સામે અપીલ દાખલ કરી હતી. જોકે, તે અપીલ ૧લા સામાવાળા દ્વારા તારીખ ૧૨ માર્ચ, ૧૯૯૮ ના રોજ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી.

૩જા સામાવાળા અદાલતના આદેશનું પાલન કરે છે અને સમયાંતરે લેટર ઓફ ક્રેડિટની માન્યતા અવધિ લંબાવે છે. ત્યારબાદ, ૨૮ મે, ૧૯૯૭ ના રોજ ૩જા સામાવાળા આદેશ રદ કરવા માટે અરજી દાખલ કરે છે. તેમણે એવી દલીલ કરી હતી કે તેઓ સ્વતંત્ર ત્રીજા પક્ષકાર હતા અને તેથી તેમને લેટર ઓફ ક્રેડિટ લંબાવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય નહીં. તેઓ એવી દલીલ કરે છે કે વધુમાં વધુ અદાલત ૧લા અને ૨જા સામાવાળાને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા માટે અરજી કરવાનો અને/અથવા પૂરતી જામીનગીરી આપવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે. તેઓ ધ્યાન દોરે છે કે તેમની સામેનો આદેશ તેમના પર પ્રતિકૂળ અસર કરી રહ્યો છે કારણ કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરતી વખતે તેમણે એ આધાર પર અમુક જામીનગીરીઓ લીધી હતી કે લેટર ઓફ ક્રેડિટની માન્યતા માત્ર ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ સુધી જ હતી. તેઓ દર્શાવે છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ ખુલ્લો રાખવો પડતો હોવાથી, તેમને નુકસાન થઈ રહ્યું છે કારણ કે જામીનગીરીનું મૂલ્ય ઘટી ગયું છે. તેઓ અરજ કરે છે કે અદાલત તેમને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરતી વખતે જામીનગીરી તરીકે લેવાયેલી રૂ. ૨૮.૩૪ લાખની રકમ અને ૨જા સામાવાળાના ૬૩,૬૦૦ શેર્સ અદાલતમાં જમા કરાવવાની પરવાનગી આપે.

૧૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૯૮ ના રોજ અપીલકર્તાઓ ૧લા સામાવાળા સામે શરૂ કરાયેલી લવાદની કાર્યવાહીમાં એવોર્ડ મેળવે છે. સદર એવોર્ડ હેઠળ, તેઓ યુએસડી ૨,૯૧,૬૩૪.૬૧ અને £ ૨૯,૩૬૮.૨૪ વત્તા વાર્ષિક ૮% ના દરે વ્યાજ મેળવવા હકદાર બન્યા હતા.

૨ નવેમ્બર, ૧૯૯૮ ના રોજ અપીલકર્તાઓએ દિલ્હી હાઇકોર્ટમાં ઓએમપી નં. ૨૬૩/૧૯૯૮ તરીકે અમલીકરણ અરજી દાખલ કરી હતી. આ અરજી તારીખ ૧૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૯૮ ના ઇંગ્લિશ એવોર્ડના અમલ માટેની છે. આ અરજીમાં, અપીલકર્તાઓ હુકમનામું મેળવવા અને રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાને અરજી કરવાની પરવાનગી આપતા આદેશ માટે અરજી કરે છે. આ અરજીની સુનાવણી વખતે, ૩જા સામાવાળા ધ્યાન દોરે છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટની સમાપ્તિ મુદત ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૬ હતી. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે તેઓ આ લેટર ઓફ ક્રેડિટ સામે ચુકવણી કરવા બંધાયેલા નથી. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે તેમને જવાબદાર બનાવી શકાય નહીં અને અદાલતનો આદેશ તેમને પ્રતિકૂળ અસર પહોંચાડી શકે નહીં. તેઓ નિર્દેશ કરે છે કે તેમને અપીલકર્તાઓ અને ૧લા પ્રતિવાદી વચ્ચેના વિવાદ સાથે કોઈ લેવાદેવા નહોતી. અદાલતે આ દલીલોનો નિર્ણય કરવાને બદલે નીચે મુજબ નોંધ્યું :

"તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે જે લેટર ઓફ ક્રેડિટ પર આધાર રાખવામાં આવી રહ્યો છે તેની મુદત ૧૫.૦૮.૧૯૯૬ ના રોજ સમાપ્ત થવાની હતી અને તેથી, બેંક આ દસ્તાવેજ સામે ચુકવણી કરવા બંધાયેલી નથી. આ એવી બાબત છે જેની સાથે પાછળથી વ્યવહાર કરવામાં આવશે....."

"જો અને જ્યારે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા પાસેથી પરવાનગી પ્રાપ્ત થાય, ત્યારે સંબંધિત લેટર ઓફ ક્રેડિટની શરતો અનુસાર અને તેની સામે ૩જા સામાવાળાની જવાબદારીનું પ્રમાણ નિર્ણય માટે આવશે. ૩જા સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ સર્વોચ્ચ અદાલતના અમુક ચુકાદાઓ પર આધાર રાખે છે કે જો સામા પક્ષકાર દ્વારા મેળવેલા મનાઈહુકમને કારણે તેને નુકસાન થયું હોય તો તેની આ હદ સુધીની જવાબદારી ઘટશે. આ મુદ્દા પર દલીલો સુનાવણીની આગામી તારીખે રજૂ કરી શકાશે."

અદાલત એવોર્ડની શરતો અનુસાર હુકમનામું આપે છે અને અપીલકર્તાઓને રકમ મોકલવાની પરવાનગી માટે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા સમક્ષ અરજી કરવાની પરવાનગી આપે છે.

આને અનુસરીને, અપીલકર્તાઓ તેમના તારીખ ૨ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૯ ના પત્ર દ્વારા ડેમરેજની રકમ મોકલવા માટે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની પરવાનગી માંગે છે. ૨૩ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૯ ના રોજ, રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા નીચેની શરતોએ પરવાનગી આપે છે :

"મેસર્સ કોમોડિટીઝ એક્સચેન્જ કોર્પોરેશન લિ. વતી મેસર્સ ફાર્ગો ફ્રેટ લિ., સ્વિટ્ઝર્લેન્ડની તરફેણમાં દિલ્હી હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની શરતો અનુસાર યુએસડી ૨,૬૭,૦૦૦.૦૦ મોકલવા બાબત.

કૃપા કરીને ઉપરોક્ત વિષય પરના તમારા તારીખ ૧૬ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૯૯ ના પત્ર નં. CAL/SR/૮૭૩/૯૯ નો સંદર્ભ લો. આ સંબંધમાં અમે જણાવીએ છીએ કે રકમ મોકલતાં પહેલાં ઉપરોક્ત કોર્ટ આદેશ/એવોર્ડ સામે કોઈ અપીલ પેન્ડિંગ નથી તેની તમારે ખાતરી કરવાને આધીન રહીને અમે ઉપરોક્ત રકમ મોકલવા માટે અમારી 'સૈદ્ધાંતિક' મંજૂરી આપી છે."

ત્યારબાદ અપીલકર્તાઓ લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળ જરૂરી હોય તે મુજબ રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાની મંજૂરીના પ્રમાણીકરણ (સર્ટિફિકેશન) માટે ૨જા સામાવાળાનો સંપર્ક કરે છે. ૨જા સામાવાળા તારીખ ૧૧ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૯ ના રોજ તે પ્રમાણે પ્રમાણિત કરે છે.

૩જા સામાવાળા હવે પોતાની અરજી પર ભાર મૂકે છે. ૬ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૯ ના રોજ આ અરજી પર દલીલો સાંભળવામાં આવે છે. ચુકાદો અનામત રાખવામાં આવે છે અને માત્ર ૧૬ માર્ચ, ૨૦૦૦ ના રોજ આપવામાં આવે છે.

તારીખ ૩૦ ઓક્ટોબર, ૧૯૯૯ ના રોજ અપીલકર્તાઓએ ૩જા સામાવાળા સમક્ષ એક બિલ ઓફ એક્સચેન્જ, કોમર્શિયલ ઇન્વોઇસિસ અને ૨જા સામાવાળા દ્વારા પ્રમાણિત કરાયેલ આરબીઆઈની મંજૂરી રજૂ કરી. ૩જા સામાવાળાએ તારીખ ૩ નવેમ્બર, ૧૯૯૯ ના રોજ રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોના સંબંધમાં વિસંગતતાઓ જણાવી. નેગોશિયેટિંગ બેંક એ વાત સાથે સંમત થતી નથી કે ત્યાં કોઈ વિસંગતતાઓ છે. ૩જા સામાવાળા પુનરોચ્ચાર કરે છે કે વિસંગતતાઓ છે. ત્યારબાદ ૩જા સામાવાળા તારીખ ૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૦ ના

રોજ તમામ દસ્તાવેજો નેગોશિયેટિંગ બેંકને પરત કરે છે. ૧૪ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૦ ના રોજ નેગોશિયેટિંગ બેંક દસ્તાવેજો અપીલકર્તાઓને પરત મોકલે છે.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ, તારીખ ૧૬ માર્ચ, ૨૦૦૦ ના રોજ દિલ્હી હાઇકોર્ટે ૩જા સામાવાળાની અરજીમાં પોતાનો ચુકાદો આપ્યો. દિલ્હી હાઇકોર્ટ ઠરાવે છે કે સમય લંબાવીને અને આદેશોને ન પડકારીને ૩જા સામાવાળાએ તેને મૌન સંમતિ આપી દીધી હતી. હાઇકોર્ટ ઠરાવે છે કે ૩જા સામાવાળા દ્વારા મેળવવામાં આવેલી જામીનગીરીના પ્રકાર અને પ્રમાણ સાથે અપીલકર્તાઓને કોઈ લેવાદેવા નથી. કોર્ટ ઠરાવે છે કે ૩જા સામાવાળાએ પોતાનું રક્ષણ કરવા માટે કોર્ટ પાસેથી યોગ્ય આદેશ મેળવવો જોઈતો હતો. કોર્ટ ઠરાવે છે કે ૩જા સામાવાળા બેદરકાર છે. કોર્ટ ઠરાવે છે કે ૩જા સામાવાળાને રૂ. ૨૮.૩૪ લાખની રકમ અને શેર્સ કોર્ટમાં જમા કરાવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં અને તેઓ લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળ જવાબદાર રહેશે.

તારીખ ૨૧ જુલાઈ, ૨૦૦૦ ના રોજ અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ અમલીકરણ અરજી સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે. નોંધનીય છે કે અમલીકરણ અરજી આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમો ૪૬ થી ૪૯

હેઠળ છે. તે અનિવાર્યપણે માત્ર ૧લા સામાવાળા સામે જ હોઈ શકે. અદાલત એ બાબત પર વિચારણા કરવા આગળ વધે છે કે શું ૩જા સામાવાળા વિસંગતતાઓના આધારે દસ્તાવેજો નકારવા માટે હકદાર હતા કે નહીં. અદાલત ઠરાવે છે કે કોઈ વિસંગતતાઓ નથી અને અફર સ્ટેન્ડબાય લેટર ઓફ ક્રેડિટની શરતો મુજબ ચુકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપે છે. તે જ દિવસે, અદાલત દાવો નં. ૧૭૪૬/૧૯૯૬ પણ હાથ પર લે છે અને નોંધે છે કે તેણે ચુકવણી માટેનો આદેશ આપી દીધો હોવાથી, દાવાનો નિરર્થક બની ગયેલ તરીકે નિકાલ કરે છે.

૩જા સામાવાળા તારીખ ૧૬ માર્ચ, ૨૦૦૦ અને ૨૧ જુલાઈ, ૨૦૦૦ ના આદેશો સામે અપીલ દાખલ કરે છે. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી છે. ડિવિઝન બેંચ ઠરાવે છે કે ૩જા સામાવાળાની એ દલીલ કે સમય લંબાવી શકાય નહીં અને આ અદાલતના આદેશ દ્વારા તેમને નુકસાન પહોંચાડી શકાય નહીં, તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો ન હતો. ડિવિઝન બેંચ ઠરાવે છે કે ત્યાં કોઈ પ્રતિબંધ (એસ્ટોપલ) નથી અને ૩જા સામાવાળાએ મૌન સંમતિ આપી દીધી હતી તેમ કહી શકાય નહીં. ડિવિઝન બેંચ નોંધે છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ એ પક્ષકારો વચ્ચેના વ્યવહારોથી સ્વતંત્ર છે અને જારી કરનાર બેંકને પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદો સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. ડિવિઝન બેંચ ઠરાવે છે કે એવોર્ડના અમલ માટેની કાર્યવાહીમાં ૩જા સામાવાળા સામે કોઈ આદેશ પસાર કરી શકાયો

ન હોત કેમ કે તેમને એવોર્ડ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો. ડિવિઝન બેંચ ઠરાવે છે કે જો ૩જા સામાવાળા સામે દાવો કરવો જ હોત તો સીપીસીના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૪૬ હેઠળ ગાર્નિશી કાર્યવાહી હાથ ધરવી જોઈતી હતી. આમ ડિવિઝન બેંચ ઉપરોક્ત બંને આદેશો રદ કરે છે અને સીપીસીના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૪૬ હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર નિર્ણય કરવા માટે વચગાળાની અરજીઓ સિંગલ જજ સમક્ષ પાછી મોકલે છે.

અપીલકર્તાઓ વતી શ્રી સુંદરમે એવી રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાઓ, લેટર ઓફ ક્રેડિટના લાભાર્થી તરીકે, લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળની રકમ મેળવવા માટે હકદાર હતા. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે સ્ટેન્ડબાય લેટર ઓફ ક્રેડિટ એ જામીનગીરીના સ્વરૂપમાં હોય છે. આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેઓ ન્યૂ બ્રૉનફેલ્સ નેશનલ બેંક, એટ અલ વિ. જેમ્સ ટી. ઓડિયોર્ન, રીસીવર ઓફ સધર્ન ઇન્ટરનેશનલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિ., ૭૮૦ એસ.ડબલ્યુ. ૨ડી ૩૧૩ ના કેસમાં નીચેના અવલોકનો પર આધાર રાખે છે :

> "લેટર ઓફ ક્રેડિટને 'વ્યાપારી' ત્યારે કહેવામાં આવે છે જ્યારે મૂળ વ્યવહારમાં માલના વેચાણનો સમાવેશ થતો હોય અને વેચાણ કરારનું

વેચનાર દ્વારા પાલન કરવામાં આવ્યું છે તે દર્શાવતા દસ્તાવેજો રજૂ કરવા પર ક્રેડિટ ચૂકવવાપાત્ર બને છે; ક્રેડિટને 'સ્ટેન્ડબાય' ત્યારે કહેવામાં આવે છે જ્યારે તે બિન-વેચાણ સેટિંગમાં કાર્ય કરે છે અને સામાન્ય રીતે મૂળ કરાર સાથે જવાબદાર વ્યક્તિના બિન-પાલનનું પ્રમાણીકરણ થવા પર ચૂકવવાપાત્ર બને છે. જુઓ રિપબ્લિક નેશનલ બેંક, ૫૭૮ એસ.ડબલ્યુ.૨ડી પાના ૧૧૩-૧૪ પર."

તેઓ રજૂઆત કરે છે કે એવોર્ડના અમલીકરણ માટેની કાર્યવાહી એ બજવણી (એક્ઝિક્યુશન) ની કાર્યવાહીના સ્વરૂપમાં છે અને આવી બજવણી કાર્યવાહીમાં અપીલકર્તાઓ સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૪૫ ના આધારે ૩જા સામાવાળા સામે પણ દાવો કરવા હકદાર હતા. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા માટે જણાવતા આદેશને તાત્કાલિક ન પડકારીને, ૩જા સામાવાળાએ આદેશને મૌન સંમતિ આપી દીધી હતી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે શાંત રહીને ૩જા સામાવાળાએ ૧લા અને ૨જા સામાવાળાને અપીલકર્તાઓ સાથે છેતરપિંડી કરવામાં મદદ કરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અપીલકર્તાઓનો દાવો લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળ હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે આવો દાવો લવાદ દ્વારા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યા પછી જ ઊભો થયો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે, તેથી, અપીલકર્તાઓ લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા

અને આ કાર્યવાહીમાં લેટર ઓફ ક્રેડિટમાં દાવો કરવા માટે પણ હકદાર હતા. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન સિંગલ જજે યોગ્ય રીતે ઠરાવ્યું હતું કે કોઈ વિસંગતતાઓ નથી અને ૩જા સામાવાળા દ્વારા વિસંગતતાઓ હોવાના આધારે કરાયેલ અસ્વીકાર માન્ય નહોતો.

બીજી બાજુ શ્રી સંઘીએ રજૂઆત કરી હતી કે ૩જા સામાવાળા માત્ર લેટર ઓફ ક્રેડિટ જારી કરનાર હતા. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ૩જા સામાવાળાને અપીલકર્તાઓ અને ૧લા સામાવાળા વચ્ચેના વિવાદ સાથે કોઈ સંબંધ નહોતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ એ એક સ્વતંત્ર વ્યવહાર છે જેનો અમલ તેની શરતો અને નિયમો અનુસાર સખત રીતે થવો જોઈએ. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે શરતો અને નિયમો પૈકીની એક શરત એ હતી કે દસ્તાવેજોની રજૂઆત ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ ના રોજ અથવા તે પહેલાં થવાની હતી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ૩જા સામાવાળા એક સ્વતંત્ર પક્ષકાર હોવાથી અને ૧લા તથા ૨જા સામાવાળા વચ્ચેના વિવાદો સાથે કોઈ સંબંધ ન ધરાવતા હોવાથી, તેમને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા માટે કહી શકાય નહીં. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વધુમાં વધુ અદાલત ૧લા અને/અથવા ૨જા સામાવાળાને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવા જણાવી શકી હોત. તેમણે ધ્યાન દોર્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલા દાવામાં ૩જા સામાવાળા સામે કોઈ કથનો

કરવામાં આવ્યા ન હોવાથી ૩જા સામાવાળા સામે કોઈ આદેશ પસાર થવો જોઈતો ન હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે માત્ર એટલા માટે કે ૩જા સામાવાળાએ આ અદાલતના આદેશોનું પાલન કર્યું હતું તેનો અર્થ એવો થઈ શકતો નથી કે તેમણે મૌન સંમતિ આપી હતી અને/અથવા ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ પછી તેઓ લેટર ઓફ ક્રેડિટનું સન્માન કરવા જવાબદાર નથી તેવી દલીલો રજૂ કરવાથી તેઓ પ્રતિબંધિત (એસ્ટોપ્ડ) થાય છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે, તેથી, ૧૫ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૭ પછી દસ્તાવેજોની રજૂઆત માન્ય નહોતી અને ૩જા સામાવાળાને ચુકવણી કરવા દબાણ કરી શકાય નહીં.

વૈકલ્પિક રીતે, તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે જો આ અદાલત એવું માને કે સમય યોગ્ય રીતે લંબાવવામાં આવ્યો હતો અને રજૂઆત લેટર ઓફ ક્રેડિટની માન્યતા અવધિની અંદર હતી, તો પણ રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો લેટર ઓફ ક્રેડિટ અનુસાર નહોતા અને તેમાં વિસંગતતા હતી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અદાલત આ કાર્યવાહીમાં વિસંગતતાઓ હતી કે નહીં તે નક્કી કરી શકી ન હોત અને ૩જા સામાવાળાને રકમ ચૂકવવાનો આદેશ આપી શકી ન હોત.

અમે પક્ષકારોને સાંભળ્યા છે. અમારા મતે, શ્રી સંઘી સાચા છે કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ એ એક સ્વતંત્ર વ્યવહાર છે. જારી કરનાર બેંકને ખાતું ખોલાવનાર અને લાભાર્થી વચ્ચેના કરાર અને/અથવા વિવાદ સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી. એ પણ નોંધનીય છે કે ૩જા સામાવાળા લવાદની કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર નહોતા અને ૩જા સામાવાળા દ્વારા ચુકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપતો કોઈ એવોર્ડ નથી. અમારા મતે, શ્રી સંઘી એ બાબતમાં પણ સાચા છે કે અદાલતે એવો વચગાળાનો આદેશ પસાર કરવો જોઈતો ન હતો, જેણે જારી કરનાર બેંકરના અધિકારોને અસર પહોંચાડી હોય. કપટ અથવા જારી કરનાર બેંક તરફથી કોઈ અન્ય કૃત્યની ગેરહાજરીમાં, તેમને માન્યતા અવધિ લંબાવવા કહી શકાય નહીં. વધુમાં વધુ અદાલત ૧લા સામાવાળાને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપી શકી હોત. જારી કરનાર બેંકને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપીને, અદાલત દ્વારા જારી કરનાર બેંકને પ્રતિકૂળ અસર થવાની શક્યતા છે કેમ કે જામીનગીરીનું મૂલ્ય ઘટી શકે છે. અમે શ્રી સંઘીની એ રજૂઆત સ્વીકારી શકતા નથી કે ૩જા સામાવાળા વચગાળાના આદેશથી બંધાયેલા ન હતા. આદેશ ગમે તેટલો ખોટો હોય તો પણ ૩જા સામાવાળા તે આદેશથી બંધાયેલા હતા. આદેશને તાત્કાલિક ન પડકારીને અને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખીને, ૩જા સામાવાળાએ જો લેટર ઓફ ક્રેડિટને અનુરૂપ દસ્તાવેજો તેમની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે તો ચુકવણી કરવાનું જોખમ વહોરી લીધું હતું. તેઓ સમયાંતરે લેટર ઓફ ક્રેડિટની માન્યતા અવધિ લંબાવવા બંધાયેલા હતા. ૩જા સામાવાળા પોતાની અરજીને

આગળ ન ધપાવવામાં અને લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવાનો નિર્દેશ આપતા આદેશોને ઉચ્ચ ફોરમમાં રદ ન કરાવવામાં કે ન પડકારવામાં બેદરકાર હતા. જોકે, અદાલતના આદેશનું પાલન કરવું એ મૌન સંમતિ સમાન નથી અને રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો વિસંગત હોવાથી તેઓને જવાબદાર બનાવી શકાય નહીં તેવી દલીલ કરતાં ઉજા સામાવાળાને રોકી શકાતા નથી.

પક્ષકારો વચ્ચે એ બાબતે ગંભીર વિવાદ છે કે શું ઉજા સામાવાળા સમક્ષ વિસંગત દસ્તાવેજો રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા કે નહીં. અમે તે પ્રશ્ન પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવા માંગતા નથી કારણ કે તે એક અથવા બીજા પક્ષકારને પૂર્વગ્રહયુક્ત અસર કરી શકે છે.

જે પ્રશ્નનો ખરેખર જવાબ આપવાની જરૂર છે તે એ છે કે શું આ કાર્યવાહીમાં ઉજા સામાવાળા સામે તેમને ચુકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપતો કોઈ આદેશ પસાર કરી શકાયો હોત.

ઉપર જણાવ્યા મુજબ, દાવો એક મર્યાદિત દાવો હતો. એકમાત્ર અરજ એ હતી કે લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવામાં આવે. દાવામાં, ઉજા સામાવાળા સામે

કોઈ કથનો કે આક્ષેપો નથી. એકવાર લેટર ઓફ ક્રેડિટ જીવંત રાખવામાં આવ્યો તે પછી દાવો નિરર્થક બની ગયો હતો. વિદ્વાન જજ દાવાને નિરર્થક બની ગયેલ તરીકે રદ કરવામાં સાચા હતા. આ દાવામાં, સુધારા વિના અને યોગ્ય કથનો તથા અરજો વિના, વિસંગતતા સંબંધિત અપીલકર્તા અને ઉજા સામાવાળા વચ્ચેના વિવાદનો નિર્ણય કરી શકાયો ન હોત.

અમલીકરણ અરજી એ ઇંગ્લિશ એવોર્ડના અમલ માટે હતી. તે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમો ૪૬ થી ૪૯ હેઠળ હતી. આવી કાર્યવાહીમાં, અમલીકરણ અનિવાર્યપણે એવોર્ડના પક્ષકારો વચ્ચે જ હોવું જોઈએ. આવી કાર્યવાહીમાં, ત્રીજી વ્યક્તિઓની નાણાં ચૂકવવાની જવાબદારી અંગેના ગંભીર વિવાદો નક્કી કરી શકાતા નથી. એકવાર દસ્તાવેજો વિસંગત હતા કે નહીં તે અંગે વિવાદ ઊભો થયો, એટલે અદાલતે અપીલકર્તાઓને યોગ્ય કાર્યવાહીમાં સક્ષમ અદાલત દ્વારા તે વિવાદનો નિર્ણય કરાવવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈતો હતો. આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ના ભાગ-૨ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અદાલતોને આવી કાર્યવાહીમાં ત્રીજા પક્ષકારો સાથેના આવા વિવાદો નક્કી કરવાની મંજૂરી આપતી નથી. તે હદ સુધી, ડિવિઝન બેંચ સાચી છે. આવી કાર્યવાહીમાં આવા વિવાદનો નિર્ણય કરી શકાયો ન હોત. અમારા મતે, જોકે, સીપીસીના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૪૬ હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર

નિર્ણય કરવા માટે આ બાબત પાછી મોકલવામાં ડિવિઝન બેંચ ભૂલમાં હતી. સીપીસીના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૪૬ ગાર્નિશી કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત છે. તે ત્યારે લાગુ પડે છે જ્યારે હુકમનામાના દેવાદારના નાણાં ત્રીજા પક્ષકારોના હાથમાં હોય. લેટર ઓફ ક્રેડિટના કિસ્સામાં જારી કરનાર બેંકની જવાબદારી સંપૂર્ણપણે સ્વતંત્ર જવાબદારી હોય છે. એવું કહી શકાય નહીં કે જારી કરનાર બેંક દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર નાણાં એ હુકમનામાના દેવાદારની માલિકીના નાણાં છે. આમ, દાવો, જો કોઈ હોય તો, માત્ર સ્વતંત્ર કાર્યવાહીમાં જ નક્કી કરી શકાયો હોત જે અપીલકર્તાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવવી જોઈતી હતી.

આ દ્રષ્ટિકોણથી, અમે ડિવિઝન બેંચના ચુકાદામાં તે હદ સુધી કોઈ ખામી જોતા નથી જ્યાં સુધી તે ૩જા સામાવાળા દ્વારા અપીલકર્તાઓને ચુકવણી કરવાના નિર્દેશ આપતા આદેશોને રદ કરે છે.

આ તબક્કે, શ્રી સુંદરમ તેમના અસીલો પાસેથી સૂચનાઓ લીધા પછી અદાલતને જણાવે છે કે અપીલકર્તાઓ રૂ. ૨૮ લાખ અને ૬૩,૬૦૦ શેર્સની રકમ સ્વીકારવા તૈયાર છે, જે હાઇકોર્ટમાં જમા કરાવવા માટે ૩જા સામાવાળા દ્વારા ઓફર કરવામાં આવી હતી. તેઓ જણાવે છે કે અપીલકર્તાઓ લેટર ઓફ ક્રેડિટ

હેઠળ ૩જા સામાવાળાની જવાબદારીની સંપૂર્ણ મુક્તિ પેટે આ સ્વીકારશે અને અપીલકર્તાઓ એવોર્ડની શરતો મુજબ ૧લા સામાવાળા પાસેથી બાકીની રકમ વસૂલ કરવાનો પ્રયાસ કરશે.

૩જા સામાવાળાએ પોતે ઓફર કરી હોવાથી અને આ કમનસીબ મુકદ્દમાનો અંત લાવવાના હેતુથી, અમે નીચે મુજબ નિર્દેશ આપીએ છીએ :

આ અદાલતની રજિસ્ટ્રી તારીખ ૧૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ ના આદેશ અનુસાર આ અદાલતમાં ૩જા સામાવાળા દ્વારા જમા કરાયેલી રકમમાંથી અપીલકર્તાઓને તેના પરના સંચિત વ્યાજ સાથે રૂ. ૨૮ લાખની રકમ ચૂકવશે. આ રીતે જમા કરાયેલી રકમની બાકીની રકમ, તેના પરના સંચિત વ્યાજ સાથે, ૩જા સામાવાળાને પરત કરવામાં આવશે. ૩જા સામાવાળા પાસે ૨જા સામાવાળાના ૬૩,૬૦૦ શેર્સનો કબજો પણ છે. આવા શેર્સ માટેના ટ્રાન્સફર ફોર્મ્સ ૩જા સામાવાળાના નામે છે. ૩જા સામાવાળાને અપીલકર્તાઓના એડવોકેટ-ઓન-રેકોર્ડની સલાહ લઈને આ શેર્સ વેચવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. તેમાંથી મળતી વેચાણ ઉપજ અપીલકર્તાઓને સોંપવામાં આવશે. તેના પરના સંચિત વ્યાજ સાથે રૂ. ૨૮ લાખની આ રકમ ચૂકવાતાં અને ૬૩,૬૦૦ શેર્સના

વેચાણ પર, ૩જા સામાવાળા લેટર ઓફ ક્રેડિટ હેઠળની પોતાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થશે.

અપીલોનો ઉપરોક્ત શરતોમાં નિકાલ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ કરવામાં આવતો નથી.

એસ.કે.એસ. અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.